

Z doświadczenia krajobrazu

Wystawa prezentuje prace artystów brytyjskich związanych ze środowiskiem St Ives, niewielkiej miejscowości portowej położonej w najdalej wysuniętej na zachód części Półwyspu Kornwalijskiego w Wielkiej Brytanii. Środowisko to, skupiające twórców, takich jak Wilhelmina Barns-Graham, Sandra Blow, Terry Frost, Roger Hilton, Peter Lanyon, Margaret Mellis, William Scott czy Bryan Wynter, nie stanowiło formalnej grupy, której działalność określona byłaby jednolitym programem. Ukształtował się w nim, wyprowadzony z abstrakcyjnych struktur prac Barbary Hepworth i Bena Nicholsona, a także z surowych pejzaży morskich Alfreda Wallisa, swoisty idiom malarski i rzeźbiarski, w którym charakter rozstrzygnięć formalnych pozostaje w mniej lub bardziej ścisłej korelacji z nasyceniem i przebiegiem doświadczenia krajobrazu.

Niniejsza wystawa kładzie nacisk na wymiar performatywny dzieła sztuki nowoczesnej, niejako komplementarny wobec formalnego. W zgromadzonych na wystawie pracach manifestuje się wyostrzona świadomość przebywania w określonych miejscach. To ona przesądza o doborze środków artystycznych, które - wyprowadzone z wypróbowanych formuł sztuki nowoczesnej - odsyłają zarazem do niepowtarzalnych jakości krajobrazu, i - co najważniejsze - komunikują doświadczenie przybywania w nim.

Zorientowanie na pejzaż ujawniało się w sztuce nowoczesnej w momentach kryzysów historycznych. W sztuce polskiej lat 30. odniesienia pejzażowe uznać można za rodzaj reakcji na turbulencje gospodarcze tego okresu; jako uruchamiające model percepcji zaangażowanej w procesy otoczenia, prace z tego okresu można uznać za wyraz poszukiwania równowagi, w znaczeniu zarówno fizjologicznym, jak i społecznym, w niepewnych warunkach ówczesnego świata. W sztuce brytyjskiej odniesienia pejzażowe nasilają się wraz z wybuchem II wojny światowej, by osiągnąć kulminację w dwóch dekadach, które nadeszły bezpośrednio po niej. Tam struktury krajobrazu prowokują artystów do określenia na nowo założeń sztuki abstrakcyjnej, zasad kompozycji i charakteru medium artystycznego.

Twórców związanych z St Ives łączy uwrażliwienie na niepowtarzalne jakości miejsc, w których pracowali; wynikające z tej postawy syntetyczne i procesualne aspekty prac malarskich i rzeźbiarskich wyróżniają sztukę brytyjską w okresie od lat 30. do 60. XX wieku. Wchodzą one w interesujący rezonans z dokonaniem artystów polskich tego okresu - pracami Saszy Blondera, Katarzyny Kobro, Leopolda Lewickiego, Władysława Strzemińskiego i Adama Marczyńskiego. Łącznik między obydwojma środowiskami stanowi twórczość Piotra Potworowskiego, którego pobyt w Polsce w latach 1958-1962 był okazją do zastosowania idei wypracowanych przez niego w Wielkiej Brytanii, w artystycznym dialogu ze środowiskiem brytyjskim, w kontekście polskim. W okresie powojennym doświadczenie krajobrazu było traktowane przez artystów brytyjskich jako stymulant moralnej i społecznej regeneracji; wydaje się, że ekologiczny wymiar prezentowanych na tej wystawie prac mógłby spełnić podobną rolę w świecie współczesnym.

Wystawa "St Ives i gdzie indziej" jest prezentowana w ramach projektu UK/Poland Season 2025 organizowanego przez British Council, Instytut Adama Mickiewicza oraz Polski Instytut Kultury w Londynie, i jest jednocześnie wydarzeniem otwierającym Sezon. W ramach wystawy pokazanych będzie 39 prac z British Council Arts Collection oraz 3 prace z kolekcji Tate wraz z pracami z kolekcji Muzeum Sztuki w Łodzi, Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Narodowego w Poznaniu, Muzeum Narodowego w Krakowie, Muzeum Częstochowskiego, Muzeum Narodowego w Gdańsku oraz kolekcji prywatnych.

Wystawie towarzyszy bogato ilustrowany dwujęzyczny katalog zawierający eseje Michaela Birda, Rachel R. Smith oraz Pawła Polita, kuratora ekspozycji.

Artyści: Wilhelmina Barns-Graham, Sasza Blonder, Sandra Blow, Terry Frost, Doreen Heaton-Potworowska, Barbara Hepworth, Patrick Heron, Roger Hilton, Ivon Hitchens, Katarzyna Kobro, Peter Lanyon, Bob Law, Leopold Lewicki, Adam Marczyński, Margaret Mellis, Ben Nicholson, Victor Pasmore, Piotr Potworowski, William Scott, Władysław Strzemiński, Alfred Wallis, John Wells, Bryan Wynter, Keith Vaughan.